

Sygn. akt: I C 892/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Ewa Oknińska
Protokolant:	sekretarz sądowy Dominika Orzepowska

po rozpoznaniu w dniu 03 listopada 2021 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. W., P. M.**

przeciwko (...) Bank (...) w W. prowadzącemu w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału (...) Bank (...) (Spółce Akcyjnej) (...)

o ustalenie i zapłatę

I. oddała powództwo o ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej w dniu 10 czerwca 2008 r. przez powodów z (...) S.A. Spółka Akcyjna (...) w W.,

II. oddała powództwo o zapłatę kwoty 245.525,16 zł dochodzone z uwagi na nieważność umowy kredytu,

III. ustala, że następujące postanowienia umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej w dniu 10 czerwca 2008 r. przez powodów z (...) S.A. Spółka Akcyjna(...)w W.:

- § 2 ust. 1 zdanie 2 umowy o treści „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF” ,

- § 6 ust. 6 umowy w zakresie fragmentu „uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej”,

- § 7 ust. 4 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...),

- § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...),

- § 23 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...)

są klauzulami abuzywnymi i są bezskuteczne wobec powodów,

IV. w pozostałym zakresie żądanie ustalenia bezskuteczności postanowień oddała,

V. zasądza od pozwanego na rzecz powodów M. W. i P. M. kwotę 93.994,33 (dziewięćdziesiąt trzy tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt cztery 33/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 81.147,20 zł od dnia 04 lutego 2021 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 12.847,13 zł od dnia 14 października 2021 r. do dnia zapłaty,

VI. w pozostałym zakresie oddała powództwo o zapłatę dochodzone z tytułu nadpłat,

VII. wzajemnie znosi koszty procesu między stronami.

sędzia Ewa Oknińska

Sygn. akt: I C 892/20

UZASADNIENIE

Powodowie M. W. i P. M. wnieśli pozew przeciwko pozwanemu o:

- ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny zawarta między powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego w dniu 10 czerwca 2008 r., jest nieważna z powodu rażącego naruszenia art. 353¹ k.c. i 69 ustawy prawo bankowe

- zasądzenie zwrotu należnego świadczenia solidarnie na rzecz powodów w kwocie 245.525,16 zł powiększonej o należne odsetki liczone od dnia 28 października 2020 r. do dnia zapłaty,

ewentualnie,

- ustalenie, że postanowienia §7 ust. 4 oraz §9 ust. 2 pkt 1 i 2 Regulaminu są klauzulami abuzywnymi w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c.

- ustalenie prawidłowego salda kredytu wyrażonego w polskich złotych, przy uwzględnieniu nadwyżek rat kapitałowo-odsetkowych zapłaconych przez powodów na rzecz pozwanego w wysokości 81.147,20 zł powiększonych o należne odsetki od dnia wniesienia pozwu,

lub

- zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwot zsumowanych nadwyżek rat kapitałowo-odsetkowych zapłaconych przez powodów na rzecz pozwanego od 25 lipca 2008 r. w wysokości 81.147,20 zł powiększonej o należne odsetki od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

ewentualnie,

- zasądzenie zwrotu nienależnego świadczenia solidarnie na rzecz powodów zgodnie z wnioskiem zawartym w pkt 1 w przypadku przyjęcia, że z powodu abuzywności ww. postanowień oraz po ich usunięciu w umowie brak jest konsensu stron lub brak jest uzgodnionych essentialia negotii, umowa jest z mocy prawa ex tunc nieważna, na zasadzie art. 405 w zw. z art. 410 k.c.

a nadto,

wnieśli o zasądzenie solidarnie na ich rzecz od pozwanego zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego z zastosowaniem 2-krotności stawki minimalnej według nom przepisanych.

W uzasadnieniu, powodowie wskazali, że w dniu 10 czerwca 2008 r. zawarli z (...) S.A. (...) umowę o kredyt hipoteczny. Umowa została zawarta według standardowego wzorca umownego stosowanego przez bank, a żadne postanowienia nie były między stronami negocjowane, a powodowie nie mieli wpływu na ich treść. Wypłata kredytu nastąpiła w dwóch transzach, w walucie polskich złotych. Powodowie spłacają raty kapitałowo-odsetkowe w walucie polskich złotych. Powodowie zawarli umowę jako konsumenci, ponieważ zaciągnięcie zobowiązania służyć miało

zakupowi i modernizacji lokalu mieszkalnego przeznaczonych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą. Bank uchybił obowiązkowi udzielenia powodowi rzetelnej informacji, przede wszystkim na temat kosztów kredytu i sposobu ustalania kursu walut oraz fakcie pobierania wynagrodzenia ani o wysokości tego wynagrodzenia. Postanowienia odwołujące się do Tabeli Kursów i immanentnie związanych z nimi mechanizmów przeliczeniowych, a także dotyczące określenia w umowie kwoty udzielonego kredytu są postanowieniami niezgodnymi z konsumentami. Nieuczciwy mechanizm przeliczeniowy został zawarty w §7 ust. 4 oraz §9 ust. 2 pkt 1 i 2 regulaminu. Powyższe postanowienia mają charakter abuzywny oraz tożsame postanowienia zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych Urzędu (...) pod numerem (...) oraz (...).

Kwota kredytu (essentialia negotii umowy) nie została jednoznacznie objęta konsensusem stron. Bank miał całkowitą swobodę określania kwoty podlegającej zwrotowi na jego rzecz przez powodów. W momencie zawierania umowy ani umowa ani regulamin nie precyzowały sposobu wyznaczania kursów walut w tabeli kursów. Tym samym w chwili zawarcia umowy ani powodowie ani bank nie znali dokładnej kwoty zadłużenia, a więc stanowiła ona niewiadomą do momentu uruchomienia transzy środków, a ponadto nie znali obiektywnych kryteriów pozwalających na jego oszacowanie. Konstrukcja indeksacji zastosowana w omawianej umowie prowadzić musi do jej nieważności. Postanowienia zawarte w umowie są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interes ekonomiczny powodów. Bank zawierając umowę naruszył zasady współżycia społecznego: uczciwości, lojalności i równości stron, zaufania do instytucji bankowych. Uprawnienia stron zostały uregulowane w sposób skrajnie niesymetryczny. Wyłącznie powodowie zostali obciążeni całym ryzykiem walutowym, a nadto Bank zapewnił sobie prawo samodzielnego ustalania wysokości zobowiązania powodów poprzez określenie wysokości salda kredytu w CHF.

Wskazali, że sytuacja w której kredytobiorca nie spłaca kwoty równej otrzymanemu kapitałowi, a różnica nie wynika z oprocentowania kredytu lub innych elementów umowy określonych w art. 69 ustawy prawo bankowe lecz od jednostronnych i arbitralnych modyfikacji wskaźnika według którego obliczana jest wysokość zobowiązania powodów, stanowi naruszenie ustawowej konstrukcji kredytu, co czyni ją nieważną. Jako podstawę zwrotu uiszczonych przez powodów kwot wskazali przepis art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Powodowie w piśmie z dnia 15 grudnia 2020 r. wskazali, że żądanie zapłaty kwoty 81.147,20 zł jest alternatywnym sposobem zrealizowania żądania w stosunku do roszczenia ewentualnego o ustalenie, że postanowienia stanowią klauzule abuzywne (pозew k. 4-9, pisma powodów – k. 37, 38).

Powodowie pismem z dnia 31 marca 2021 r. i 07 września 2021 r. sprecyzowali żądanie ewentualne zawarte w pkt 2 pozwu w ten sposób, że ostatecznie wniesli o:

- ustalenie, że postanowienia §2 ust. 1 zd. drugie, §6 ust. 6 (fragment: „uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej”) umowy nr (...) o kredyt hipoteczny z dnia 10 czerwca 2008 r., a także §7 ust. 4, §9 ust. 2 pkt 1 i 2, §11 ust. 1 i 2 oraz §23 regulaminu kredytu hipotecznego stanowiącego załącznik do przedmiotowej umowy są klauzulami abuzywnymi, w konsekwencji są bezskuteczne wobec powodów,

- zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty zsumowanych nadwyżek rat kapitało-odsetkowych zapłaconych przez powodów na rzecz pozwanego od dnia 25 lipca 2008 r. do dnia 25 sierpnia 2020 r. w wysokości 108.682,69 zł, powiększonej o należne odsetki ustawowe za opóźnienie:

- od kwoty 81.147,20 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

- od kwoty 27.535,49 zł od dnia 07 września 2021 r. do dnia zapłaty.

Ponadto, wskazali, że w zakresie roszczenia głównego z punktu 1) pozwu, żądana kwota 245.525,16 zł stanowi sumę świadczeń pobranych przez Bank od powodów bez podstawy prawnej od dnia 25 lipca 2008 r. do dnia 25 sierpnia 2020 r. (pisma powodów – k. 209-210, k. 345-346, ponadto sprostowanie - k. 356)

Pozwany (...) Bank (...) w W. prowadzący w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału: (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna (...)) w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, według norm przepisanych oraz podniósł zarzut przedawnienia roszczeń dochodzonych przez stronę powodową.

W uzasadnieniu wskazał, że kwestionuje zasadność powództwa co do zasady, jak i wysokości. Zawarta pomiędzy stronami umowa kredytu jest ważna i skuteczna. Postanowienia umowy nie są sprzeczne z prawem, z zasadami współżycia społecznego, ani z naturą stosunku prawnego. W szczególności w umowie wskazano zarówno kwotę jak i walutę udzielonego kredytu. Na etapie zawierania umowy kredytowej przedstawiono kredytobiorcy wszelkie niezbędne informacje, w szczególności poinformowano stronę powodową o ryzyku kursowym. Kwestionowane przez powodów postanowienia nie są abuzywne, jak również brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy. Pozwany zaprzecza, aby kształtował wysokość kursów kupna i sprzedaży w sposób dowolny. Zasady, odnoszące się do stosowanych przy wykonywaniu umowy kursów wymiany walut, odnoszą się do obiektywnych i sprawdzalnych czynników, wykluczając jednocześnie swobodę i dowolność. Strona powodowa stara się uniknąć konsekwencji osłabienia się PLN względem CHF.

Pozwany podniósł, że powodowie nie mają interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie. W sytuacji, gdy kredyt został wypłacony i częściowo spłacony, stronie powodowej przysługuje roszczenie dalej idące, co wyklucza interes prawny w odniesieniu do roszczenia o ustalenie. Interes prawny jest przesłanką niezbędną dla uwzględnienia powództwa o ustalenie. Wskazał, że wykorzystanie indeksacji w umowie, w żadnym wypadku nie narusza umowy kredytu i przepisów prawa bankowego. Klauzula walutowa to nic innego niż umowna klauzula waloryzacyjna przewidziana w art. 358¹§ 2 k.c. ustalająca wysokość świadczenia według innego niż pieniądź polski miernika wartości. W orzecznictwie zdefiniowano i potwierdzono dopuszczalność konstrukcji identycznej z tą, którą pozwany zastosował w kwestionowanej umowie. Kwestionowane przez powodów postanowienia zostały indywidualnie między stronami uzgodnione, bowiem zostały przyjęte przez stronę powodową w następstwie propozycji poprzednika prawnego pozwanego.

W dniu 18.09.2012 r. strony podpisały aneks do umowy, którym zmieniono warunki umowy w zakresie implementacji wymogów tzw. ustawy antyspreadowej oraz zmieniono rachunek bankowy, z którego bank pobierał kolejne raty z rachunku w złotych na rachunek w CHF.(odpowiedź na pozew – k. 47 - 66)

Pozwany w piśmie z dnia 12 maja 2021 r. wskazał, że kredytobiorca nie może żądać zwrotu całości spełnionych przez siebie świadczeń bez równoczesnego przeprowadzenia wzajemnych rozliczeń. Na wypadek uwzględnienia przez sąd roszczenia, pozwany podniósł zarzut zatrzymania (k. 222-224).

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie, działając jako konsumenci, wystąpili w dniu 28 kwietnia 2008 r. do poprzednika prawnego pozwanego z wnioskiem o udzielenie kredytu z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym i modernizację. Jako wnioskowaną kwotę kredytu wskazali 325.364 zł, jako walutę wnioskowanego kredytu wskazali frank szwajcarski (CHF). Powodowie złożyli oświadczenie, że zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz, że będąc w pełni świadomi ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych dokonując wyboru kredytu indeksowanego, znane są im postanowienia regulaminu w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej. Ponadto wskazali, że są świadomi ponoszenia ryzyka kursowego związanego z wahaniami kursów waluty obcej, do której indeksowany jest kredyt, jego wpływu na wysokość zobowiązania względem Banku oraz rat spłaty kredytu i że saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej jak również raty, podlegające spłacie w złotych na zasadach opisanych w regulaminie.

(dowód wniosek o kredyt hipoteczny k. 71-73, oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej k. 75, oświadczenie wnioskodawcy w związku z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową – k. 77)

W dniu 10 czerwca 2008 r. strony zawarły umowę o kredyt hipoteczny nr (...), na podstawie której, Bank zobowiązał się udzielić powodom kredytu w kwocie 325.364 zł „indeksowanego” do waluty CHF, z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym i modernizację (§ 2 ust. 1 i 2 umowy). Integralną część umowy stanowił „Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...)” (§ 1 ust. 2 umowy).

Wyplata kredytu następowała w transzach, po spełnieniu przez kredytobiorcę warunków uruchomienia kredytu i złożeniu dyspozycji wypłaty środków, poprzez wypłatę na rachunek bankowy wskazany w dyspozycji wypłaty środków, zgodnie z przeznaczeniem kredytu (§ 5 ust. 1 – 4 umowy).

W myśl § 7 ust. 4 regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz.

Kredytu udzielono na okres 456 miesięcy płatnego w równych miesięcznych ratach obejmujących część kapitałową oraz odsetkową, płatną w terminach i wysokościach określonych w umowie (§ 6 ust. 1, 2 i 4 umowy). Spłata następowała poprzez pobranie wymagalnych rat ze wskazanego rachunku bankowego. W myśl § 6 ust. 6 umowy, kredytobiorcy zobowiązani byli do utrzymywania wystarczających środków na rachunku, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej. W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu ich wymagalności pobierane są ze wskazanego rachunku bankowego, według kursu sprzedaży, zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Jeżeli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego wymagalność raty spłaty kredytu (§ 9 ust. 2 pkt 1 i 2 regulaminu). O wysokości pierwszej raty oraz terminach spłaty Bank informuje kredytobiorcę listownie, w ciągu 14 dni od dnia uruchomienia kredytu (§ 11 ust. 1 regulaminu).

Zgodnie z § 2 ust. 4 umowy, kredytobiorcy zobowiązali się do zapłaty prowizji od udzielonego kredytu wynoszącej 2.928,28 zł.

Oprocentowanie kredytu było zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 4,12167 % w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa oprocentowania ustalana była jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M oraz stałej marży Banku w wysokości 1,35 punktów procentowych (§ 3 ust. 1 i 2 umowy). W § 11 ust. 2 regulaminu wskazano, że wysokość rat spłaty kredytu należnych za poszczególne okresy rozliczeniowe może ulegać zmianom w szczególności w przypadku m. in. zmiany salda zadłużenia, zmiany wysokości oprocentowania.

W § 2 pkt 12 regulaminu, Tabelę określono jako tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku.

Na zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami wynikającymi z umowy, ustanowiono hipotekę kaucyjną do kwoty 650.728,00 zł na nieruchomości (§ 7 ust. 1 pkt 1 umowy).

W § 23 regulaminu, bank zastrzegł prawo do zmiany regulaminu. W przypadku zmiany regulaminu kredytobiorcy przesyłany jest tekst zmian i zaczynają one obowiązywać 14 dni od doręczenia tekstu zmian, chyba że w tym terminie kredytobiorca złoży pisemne wypowiedzenie.

Powodowie złożyli oświadczenie, że zostali zapoznani przez pracownika banku z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowej, że ponoszą ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów, ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania oraz wysokość raty.

(dowód: decyzja kredytowa k. 79, umowa o kredyt hipoteczny 14-16, regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) k. 17-21, zaświadczenie k. 22-28, oświadczenie kredytobiorcy w zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką - k. 90)

Wypłata kredytu nastąpiła w dwóch transzach. Bank w dniu 11 września 2020 r. wystawił zaświadczenie, w którym wskazał, że pierwsza transza została wypłacona w dniu 25.06.2008 r. w kwocie 272 364,00 zł stanowiącej równowartość 136.804,46 CHF po kursie 1,9909, zaś druga w dniu 24.07.2008 r. w kwocie 53.000,00 zł stanowiącej równowartość 27.641,60 CHF po kursie 1,9174.

Powodowie w okresie od dnia 25.07.2008 r. do dnia 25.08.2020 r. uiścili na rzecz pozwanego kwotę 242.580,41 zł tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych, zaś w okresie od 25.11.2010 r. do 25.08.2010 r. kwotę 194.190,74 zł.

(dowód: zaświadczenie k. 22-28, historia spłaty – k. 23-28, opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 242-305)

Powód M. W. nie posiadał zdolności kredytowej na zaciągnięcie kredytu, a potrzebował środków finansowych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych. W związku z tym do umowy kredytu jako kredytobiorca przystąpił P. M.. Powodowie nie wiedzieli w jaki sposób zostanie wyliczony kurs CHF oraz nie tłumaczono w jaki sposób ustalane są wartości kursów w Tabelach.

(dowód: zeznania powodów k. 197v-198)

Przy założeniu, że przedmiotowa umowa nie zawiera klauzuli indeksacyjnej, a pozostałe warunki umowy pozostają bez zmian, nadpłata z tytułu rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od 25.07.2008 r. do 25.08.2020 r. wynosi 108.682,69 zł, zaś w okresie od 25.11.2010 r. do 25.08.2020 r. wynosi 93.994,33 zł.

(dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 242-305)

Powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty 245.525,16 zł tytułem zwrotu świadczenia nienależnego polegającego na pobieraniu przez bank rat spłaty kredytu hipotecznego oraz innych należności związanych z nieważnością umowy kredytowej, w terminie 14 dni od doręczenia wezwania. Pozwany odebrał wezwanie w dniu 13.10.2020 r., a w odpowiedzi nie uznał roszczeń powodów.

(dowód: wezwanie do zapłaty – k. 29-30, pismo pozwanego k. 32-33)

Sąd zważył, co następuje:

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o załączone do akt – niekwestionowane przez strony – dokumenty oraz zeznania strony powodowej i zawnioskowanego przez stronę pozwaną świadka, w zakresie w którym znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym. Podnieść należy, że świadek zawnioskowany przez pozwanego w osobie A. S. nie uczestniczył przy zawieraniu umowy ani żadnych innych czynnościach składających się na jej wykonywanie. Świadek ten ograniczył się do ogólnych kwestii związanych z funkcjonowaniem kredytów i finansowaniem banku oraz konstrukcji tego typu umów. Wprawdzie wskazywał na możliwość negocjacji niektórych warunków tego typu umów oraz procedury obowiązującej w Banku, tym niemniej, na podstawie jego depozycji nie sposób wyprowadzić wniosku by procedura ta została zachowana wobec kredytobiorców (świadek nie był obecny podczas zawierania spornej umowy) ani też by mieli oni wpływ na konstrukcję umowy w zakresie klauzul przeliczeniowych.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania powodów w zakresie w którym wskazują na to, że do zawarcia umowy kredytu doszło w wyniku przejścia wzorca umownego. Żaden przeprowadzony w sprawie dowód nie prowadzi do wniosku odmiennego. Ponadto Sąd uwzględnił opinię biegłego, której wiarygodności i rzetelności nie zakwestionowała skutecznie żadna ze stron. Sąd także nie znalazł podstaw do podważenia wzmiankowanej opinii, która stała się podstawą poczynionych ustaleń faktycznych, w zakresie obejmującym różnicę między kwotami rat kapitałowo –

odsetkowych pobranych przez pozwanego Bank a ich należną wysokością z pominięciem postanowień wskazanych za abuzywne.

Odnosząc się do żądania pozwu o ustalenie, należy wskazać, że powodowie mogą żądać ustalenia przez sąd nieważności umowy, czy też ustalenia, że postanowienia umowy są abuzywne, gdyż posiadają w tym interes prawny. Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny strony polegał na tym, że strona powodowa domagała się definitywnego usunięcia niepewności prawnej co do istnienia łączącego ją z pozwanym stosunku prawnego. Wyrok ustalający w niniejszej sprawie wyeliminuje spory co do tego, czy strony łączy umowa kredytowa, czy też stosunek w tym zakresie nie istnieje.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zasadnicze postanowienia umowy, w ocenie Sądu, spełniają więc przesłanki tego przepisu (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia) i pozwalają na uznanie jej za ważną umowę kredytu bankowego. Znane są: strony umowy i kwota oraz waluta kredytu, cel na jaki został udzielony, zasady i termin jego spłaty, wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany oraz inne niezbędne warunki.

Jak wynika z treści zawartej pomiędzy stronami umowy, stosownie do jej postanowień, strony umówiły się, że kwota kapitału kredytu w wysokości 325.364 zł początkowo wyrażona w walucie polskiej, zostanie w drodze indeksacji przeliczona na walutę franka szwajcarskiego i oprocentowana w sposób właściwy dla tej waluty. Dopuszczalne jest zawieranie tego typu umów w świetle art. 358¹ § 2 k.c. Zgodnie z powołanym przepisem istnieje możliwość zastrzeżenia w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się przy tym, że w omawianym przepisie chodzi o pieniądź polski, a innym miernikiem wartości może być również waluta obca (por. wyrok SN w sprawie I CSK 4/07, I CSK 139/17, uzasadnienie wyrok SN w sprawie V CSK 229/06).

Jakkolwiek przeliczenie dotyczące indeksacji następowало z zastosowaniem tabeli kursów obowiązującej w pozwanym Banku, skutkiem tego zastosowania nie jest unicestwienie czy unieważnienie umowy jako takiej w całości.

Zważywszy bowiem, że wniosek kredytowy bezspornie dotyczył kredytu w walucie polskiej, zaś postanowienia umowy jednoznacznie wskazują, że Bank udziela kredytu w złotych polskich (§ 2 ust. 1 umowy), a jego wypłata i spłata następuje w złotych polskich (§ 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu) - nie ulega wątpliwości, że strony zgodnie zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie.

Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego. Przy czym, przepisy ustawy Prawo bankowe na dzień zawarcia umowy kredytu dopuszczały możliwość zawierania umów kredytu ze wskazaniem waluty obcej. Jest to nadto konstrukcja dopuszczalna na podstawie art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego, jej istota polegała bowiem na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powodów określonej kwoty pieniędzy w walucie polskiej z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie jej równowartości z zastosowaniem miernika w postaci kursu waluty szwajcarskiej.

Odnośnie ryzyka zmiany kursu to wskazać trzeba, że na zmianę kursu waluty wpływa szereg czynników ekonomicznych jak i pozaekonomicznych, niezależnych od woli stron zawartej umowy. Kursy walut z natury swojego funkcjonowania cechują się zmienną wartością, wykazując raz tendencję zwyżkową, a innym razem spadkową. Zmienność kursów walut jest faktem powszechnie znanym, nie wymagającym dowodu. Jak wynika z podpisanych oświadczeń kredytobiorcy zostali poinformowani o ryzyku kursowym i że po zapoznaniu się z ofertą Banku zdecydowali się zawrzeć umowę kredytu. Co do zasady zatem uznać trzeba, że brak jest podstaw do uznania, że umowa łącząca strony ze względu na jej konstrukcję (umowa kredytu indeksowanego) była sprzeczna z prawem lub z zasadami współżycia społecznego.

Reasumując, skoro kredyt indeksowany nie jest sprzeczny z ustawą – Prawo bankowe, zaś sama umowa kredytu zawiera wszystkie essentialia negotii – brak było podstaw do uznania w świetle art. 58 § 1 k.c. za nieważną z tego powodu umowy kredytu zawartą między stronami, bowiem tak ujęta umowa kredytu indeksowanego mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego.

W dalszej kolejności odnieść należało się do zgłoszonych przez powodów zarzutów w zakresie postanowień umownych zawartych w § 2 ust. 1 zdanie 2 umowy, § 6 ust 6 fragment „uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych” umowy, § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2, § 11 ust. 1 i 2, §23 regulaminu stanowiącego załącznik do umowy kredytu, jako zawierających klauzule abuzywne. Postanowienia § 2 ust. 1 zdanie 2 umowy oraz § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu dotyczą klauzul indeksacyjnych określających sposób przeliczenia kwoty kredytu do wypłaty po kursie, który nie był znany w chwili zawarcia umowy, jak też kształtowania przez Bank wysokości kursu waluty, według którego rozliczano następnie spłatę kredytu. Niewątpliwie powodowie zawarli umowę kredytu jako konsumenci. Powyższa okoliczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a zatem Sąd zbadał umowę pod kątem abuzywności klauzul zawartych w tejże umowie, a mianowicie § 2 ust. 1 zdanie 2 umowy, § 6 ust. 6 fragment „uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych” umowy, § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2, § 11 ust. 1 i 2, § 23 regulaminu

Postanowienia § 2 ust. 1 zdanie 2 umowy oraz § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu przewidywały, że wysokość zobowiązań będzie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty. Bezspornie mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób, gdyż umowa w tym względzie odsyła tylko do tabeli kursów obowiązującej w Banku w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Oznacza to, że zgodnie z umową Bank miał całkowitą swobodę w zakresie ustalania kursu waluty. Nie zostało zaprzeczone, że umowa stron w zakresie wykraczającym poza dokonane w ramach składania wniosku wyboru dotyczącego kwoty kredytu, waluty kredytu, okresu kredytowania, wysokości marży, została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank.

Oznacza to, że pozostałe postanowienia nie były uzgodnione indywidualnie z powodami w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. W konsekwencji jest niewątpliwie, że w rozpatrywanej sprawie pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania - na gruncie zawartej umowy - wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem franka. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Zatem doszło do nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy kredytowej, prowadzącą do naruszenia interesów konsumenta. W tym zakresie istotne znaczenie należy także przypisać wymaganiu właściwej przejrzystości i jasności postanowienia umownego, czyli odpowiedzi na pytanie, czy zawarta umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (vide: wyrok SN z dnia 2.10.2019 r., IV CSK 309/18).

Jak już zostało przedstawione, kwestionowane postanowienia umowy wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu, którą należy wypłacić w PLN oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN.

Wiadomo powszechnie, że kurs kupna waluty to w pewnym uproszczeniu kurs, po którym deklarowane jest kupno danej waluty, a kurs sprzedaży to kurs, po którym deklarowana jest jej sprzedaż, względnie są to kursy, według których

będą rozliczane takie transakcje. Kurs kupna z reguły jest niższy od kursu sprzedaży. Zastosowanie dwóch różnych kursów w opisany wyżej sposób w odniesieniu do umowy stron prowadziło do sytuacji, w której kredyt wypłacony w walucie polskiej według kursu niższego (kursu kupna), przy spłacie stawał się już kredytem w kwocie wyższej (bez uwzględnienia wahań kursowych samej waluty). Wysokość raty spłaty została bowiem ustalona według kursu wyższego (sprzedaży), co oznacza, że suma tych rat (czyli wysokość kredytu pozostałego do spłaty wraz z odsetkami) też była wyższa niż obliczona z zastosowaniem kursu niższego (kursu kupna), jaki obowiązywał przy wypłacie.

Skoro takim zapisom towarzyszyło postanowienie, że wysokość kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu, ustalał będzie sam Bank, mogło to prowadzić do sytuacji, w której Bank mógłby arbitralnie podwyższać wysokość kursu sprzedaży, według którego rozlicza spłatę kredytu, w stosunku do wysokości rynkowej. Brak sprecyzowania jasnych i obiektywnych kryteriów ustalania przez Bank kursu waluty, przyjmowanego do rozliczania spłat kredytu w sposób, który pozwalałby na weryfikację poprawności kursu, a co za tym idzie sprawdzenie wysokości żądań banku (np. przez odwołanie do parametrów finansowych publikowanych lub znanych powszechnie) prowadził do zastrzeżenia dla Banku wyłącznej i niczym nieograniczonej kompetencji do ustalania wysokości kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu i ustalana wysokość zobowiązania powodów.

Powyższe w sposób oczywisty prowadziło do rażącego naruszenia interesów powodów. Narażało ich bowiem na niczym w zasadzie nieograniczone żądania pozwanego co do spłaty udzielonego kredytu i jego wysokości, zależne wyłącznie od kursu waluty ustalanego wszakże przez pozwanego. Co więcej, uprawnienie do określania kursów wymiany dawało Bankowi możliwość wpływania na wysokość zobowiązania do spłaty w PLN. W sposób dowolny zatem mógł kształtować wysokość zobowiązania powodów w walucie, w jakiej spłacał kredyt. Tym samym uzyskał też narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym lub zmian w zakresie oprocentowania (obniżka stopy bazowej), gdyż teoretycznie mógł je rekompensować podwyższeniem kursu sprzedaży przyjętego do rozliczenia spłat kredytu.

Powyższych ustaleń nie podważa okoliczność złożonego przez powodów oświadczenia w zakresie ryzyka kursowego. Wskazać bowiem należy, że czym innym jest ryzyko zmienności kursów, a czym innym ustalanie kursów walut przez Bank. Nie sposób z powyższego oświadczenia wyprowadzić wniosku by powodowie godzili się na mechanizm indeksacji stosowany przez Bank, albowiem pomimo tego że oświadczyli, iż znane są im postanowienia regulaminu w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej to bezspornie, tenże regulamin, w żadnej mierze nie określał sposobu ustalania kursów walut przez Bank.

W ocenie Sądu należy zatem uznać, że postanowienia odwołujące się do kursów wymiany i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy. Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na powodów całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty stanowiącej podstawę rozliczeń umowy i pozostawiały mu całkowitą swobodę w zakresie ustalania wysokości wzajemnych zobowiązań przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do wypłaty kredytu, a następnie rozliczenia jego spłat.

Podsumowując tę część rozważań, w ocenie Sądu postanowienia umowy:

- § 2 ust. 1 zdanie 2 umowy o treści: „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF”,
- § 6 ust. 6 w zakresie fragmentu „uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych”,
- § 7 ust. 4 regulaminu o treści: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane jest według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych

transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie postanowień § 11”,

- § 9 ust. 2 regulaminu o treści: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej:

1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1 według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu;

2) jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu”,

mają charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c., a w związku z tym nie wiążą powodów.

Wskazać należy, że powyższych ustaleń nie podważa ewentualna możliwość spłaty wprost w walucie CHF. Wszelkie bowiem postanowienia odwołujące się do kursów waluty obcej i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., co podlegało ocenie na dzień zawarcia umowy. W doktrynie podniesiono (zob. E. Łętowska „Prawo umów konsumenckich” Wyd. C.H. Beck 2002 r., str. 22), że „europejska ochrona konsumenta opiera się na paradygmacie przejrzystości informacji i oznacza działania na rzecz stworzenia warunków dla swobodnego wyboru i decyzji konsumenckiej, bowiem pozycja źle poinformowanego partnera umowy, kierującego się własną oceną sytuacji i decyzjami co do zawarcia umowy podlega z oczywistych przyczyn degradacji”. W niniejszej sprawie powodowie, jako konsumenci, w żadnym momencie wykonywania umowy, nie złożyli skutecznego oświadczenia w przedmiocie wyłączenia zastosowania sankcji niezwiązania klauzulą niedozwoloną. W ocenie Sądu Bank nie może jednak zasłonić się w tej sprawie brakiem wiedzy o abuzywnym charakterze postanowień zawartych w umowie, zaś prawo konsumenta do uzyskania wiedzy o przedmiocie umowy winno być uznane za jego zasadnicze prawo, a brak tej wiedzy nie może zostać wykorzystany przez silniejszego kontrahenta umowy na jego korzyść. Bank jest niewątpliwie tzw. aktywnym uczestnikiem rynku, dysponującym odpowiednią informacją i wiedzą, czego nie można powiedzieć o konsumentach.

Ponadto bank nie wykazał, aby dokonał skutecznej zmiany regulaminu, dokonując w tym zakresie indywidualnego uzgodnienia z powodami. Jednostronna zmiana regulaminu przez bank nie może bowiem sanować abuzywnych postanowień umowy.

W ocenie Sądu za niedozwolone należy uznać postanowienie §23 regulaminu o treści „1. Bank zastrzega sobie prawo do zmiany Regulaminu. 2. W przypadku zmiany Regulaminu Bank przesyła Kredytobiorcy tekst zmian. Zmieniony Regulamin zaczyna obowiązywać po upływie 14 dni od doręczenia tekstu zmian, chyba że Kredytobiorca w tym terminie złoży pisemne wypowiedzenie umowy.”. Zgodnie z art. 385³ pkt 10 k.c. niedozwolonymi postanowieniami są postanowienia uprawniające przedsiębiorcę do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie. Zakwestionowane postanowienie nie wskazuje ważnych przyczyn, pozostawia bankowi możliwość zmiany umowy w nieograniczonym zakresie. Powyższe postanowienie narusza ważny interes powodów jako strony umowy.

W realiach niniejszej sprawy oznacza to, że skutkiem uznania powołanych wyżej zapisów umowy za niedozwolone jest wyeliminowanie ich z tej umowy. Wskutek wyeliminowania zawartych w umowie klauzul abuzywnych, brak jest wyraźnie oznaczonych zapisów dotyczących mechanizmu ustalania kursu waluty, jaki miałby być przyjmowany do ustalania wysokości rat spłaty w złotych polskich w kolejnych terminach płatności oraz rozliczenia wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia strony powodowej.

Zgodnie z aktualnym poglądem wyrażonym w orzecznictwie, klauzulę waloryzacyjną traktuje się jako główne świadczenie kredytobiorcy, gdyż wpływa ona na wysokość tego świadczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt: I CSK 242/18, legalis nr 1966950, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymostku z dnia 08 sierpnia

2019 r., I ACa 126/19). Ponadto w odniesieniu do przeliczenia należności stron brak jest możliwości zastępowania niedozwolonych klauzul umownych przepisami o charakterze ogólnym, które są przepisami dyspozytywnymi. Pogląd ten został wypracowany w oparciu o związanie wszystkich sądów Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18. TSUE podtrzymał pogląd, że w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy, skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następnie je zaakceptuje. Jedynie w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym. Wyjątek ten obejmuje sytuacje w której jest zgoda stron na jego zastosowanie oraz okoliczność, że brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi.

Dotychczas, orzecznictwo usuwając z umowy klauzule abuzywne odwoływało się do norm ogólnych prawa cywilnego, zastępując klauzule waloryzacyjną średnim kursem walut obcych prezentowanym przez Narodowy Bank Polski czy też innych kursów walut wskazywanych przez strony w umowie. Zgodnie ze stanowiskiem TSUE nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, gdyż spowodowałoby to ingerencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów.

Jednocześnie brak jest możliwości zastosowania art. 358 k.c. umożliwiającego ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej przez odniesienie się do waluty według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, bowiem w dacie zawarcia spornej umowy, wzmiankowany przepis nie obowiązywał. Art. 358 k.c. wszedł w życie z dniem 14 stycznia 2009 r. mocą nowelizacji kodeksu cywilnego z dnia 23 października 2008 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1506), zaś uznanie postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy następnie, ale ze skutkiem od daty jej zawarcia, co czyni niemożliwym zastosowanie przepisu, który wówczas nie obowiązywał. Przed wejściem tej nowelizacji w życie art. 358 k.c. wyrażał jedynie zasadę walutowości, której zakres był ograniczony m. in. w stosunku do banków, przez regulację prawa dewizowego. Nie może być zatem miarodajny dla określenia treści zobowiązania wynikającego z umowy zawartej w dniu 10 czerwca 2008 r.

Rozważenia zatem wymagało, czy umowa łącząca strony może być utrzymana bez niedozwolonych klauzul, czy też nie jest to możliwe i należy ustalić nieważność umowy.

W ocenie Sądu brak jest przesłanek do uznania przedmiotowej umowy o kredyt za nieważną. W myśl przepisu art. 385¹ § 2 k.c. należało wyeliminować postanowienia umowne o charakterze niedozwolonym składające się na klauzulę waloryzacyjną uznając, że udzielony powodom kredyt stanowił kredyt złotowy niezawierający takiej klauzuli.

Za możliwością utrzymania umowy przemawia okoliczność, że po wyeliminowaniu z umowy postanowień niedozwolonych, nadal znana jest kwota i waluta kredytu, cel kredytu, okres i termin spłaty, wysokość prowizji oraz oprocentowanie. Zatem, tak skonstruowana umowa w pełni spełnia przesłanki umowy kredytu w świetle prawa bankowego i pozostaje zgodna z zasadą swobody kształtowania stosunków umownych, nie naruszając tym samym zasad współżycia społecznego. W tym miejscu wskazać należy, że eliminacja klauzul abuzywnych czyni zadość celu przepisów odnoszących się do niedozwolonych klauzul umownych w zakresie wyłącznego niestosowania tych postanowień, gdyż umowa powinna nadal obowiązywać bez jakichkolwiek innych zmian, o ile jest to prawnie możliwe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r. sygn. akt: II CSK 803/16.)

W związku z powyższym powodowie winni spłacać kredyt w złotych polskich w terminach przewidzianych w umowie i z zastosowaniem przewidzianego pierwotnie oprocentowania, według przewidzianej umownie stawki LIBOR (powołując się na wykładnię w powołanej sprawie C-260/18 nie ma znaczenia to, że Bank najprawdopodobniej nie ustaliłby wysokości oprocentowania według stawki LIBOR).

Podnieść należy, że zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG należy dążyć do osiągnięcia stanu niezwiązania konsumenta nieuczciwymi postanowieniami umownymi, przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy umowy, o ile jest

to prawnie możliwe. Eliminacja postanowień dotyczących kursów wymiany, nie zmienia zasadniczych postanowień umowy, tj. umożliwia powodowi skorzystanie z kredytu udzielonego przez pozwanego, z obowiązkiem spłaty w określonym czasie, przy ustalonym oprocentowaniu. W ocenie sądu umowa stron nadal może być wykonywana jako umowa kredytu bankowego po wyeliminowaniu spornych postanowień. W oparciu o pozostałe postanowienia umowy możliwe jest bowiem określenie praw i obowiązków stron.

Z tych przyczyn Sąd na podstawie art. 58 k.c. oraz powołanych przepisów oddalił żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu, uznając, że usunięcie z umowy niedozwolonych postanowień nie powoduje jej nieważności. (pkt I wyroku), a w konsekwencji oddalenie roszczenia głównego o zapłatę kwoty 245.525,16 zł z tytułu nieważności umowy (pkt II wyroku).

Oddalenie roszczenia o ustalenie nieważności umowy aktualizowało konieczność rozstrzygnięcia o żądaniu ustalenia bezskuteczności postanowień. Jak już wyżej wskazano postanowienia: § 2 ust. 1 zdanie 2 umowy, § 6 ust. 6 w zakresie fragmentu „uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych”, § 7 ust. 4 regulaminu i § 9 ust. 2 regulaminu z uwagi na stosowanie dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalone przez jedną ze stron umowy stanowią niedozwolone klauzule umowne, a zatem są bezskuteczne wobec powodów i strony są związane umową w pozostałym zakresie. Ponadto za niedozwolone należy uznać postanowienie §23 regulaminu, który pozostawia bankowi możliwość zmiany umowy w nieograniczonym zakresie.

W ocenie Sądu postanowienia § 11 ust. 1 i 2 regulaminu o treści „ 1. O wysokości pierwszej raty spłaty kredytu oraz terminach spłaty Bank informuje Kredytobiorcę listownie w ciągu 14 dni od dnia uruchomienia kredytu, z zastrzeżeniem postanowień §9 ust. 2. 2. Wysokość rat spłaty kredytu należnych za poszczególne okresy rozliczeniowe może ulegać zmianie w szczególności w przypadku:

- 1) zmiany salda zadłużenia w związku z uruchomieniem kolejnej transzy kredytu w przypadku kredytów wypłaconych w transzach
- 2) zakończenia okresu karencji,
- 3) zmiany wysokości oprocentowania,
- 4) zmiany długości okresu kredytowania,
- 5) zmiany kwoty kredytu,
- 6) dokonania wcześniejszej częściowej spłaty kredytu,
- 7) dokonania zmiany waluty kredytu.” ,

wbrew twierdzeniom powodów, nie są klauzulami abuzywnymi, nie naruszają bowiem praw powodów. Powyższe postanowienia nie wpływają na wykonywanie umowy przez strony oraz nie wykazano, aby naruszały ważny interes powodów jako strony umowy.

Z powyższych względów na podstawie art. 385¹ k.c. i art. 189 k.p.c. orzeczono jak w pkt III i IV wyroku.

W tym miejscu zatem należało odnieść się do żądania ewentualnego jakim było żądanie zapłaty nadpłaty stanowiącej różnicę pomiędzy wysokością faktycznie zapłaconych na rzecz pozwanego rat kapitałowo – odsetkowych, a wysokością rat należnych tj. bez zastosowania mechanizmu indeksacji od dnia 25 lipca 2008 r. do dnia 25 sierpnia 2020 r.

Podstawę dochodzonego roszczenia o zapłatę stanowią przepisy art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W myśl natomiast art. 410 § 1 i 2 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne,

jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W celu ustalenia wysokości dokonanej przez powodów nadpłaty Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego C. K.. Sporządzona opinia w sposób wyczerpujący przedstawia wyliczenie kwoty nienależnie uiszczonego świadczenia, przy czym opinia ta nie budzi co do dokonanych obliczeń wątpliwości.

Rozliczenia kredytu dokonano przy założeniu, że umowa nie zawiera klauzuli indeksacyjnej, a kredyt jest oprocentowany według stawki i z zastosowaniem marż pozwanego zawartych w umowie kredytowej i podlega spłacie w ratach wskazanych w umowie oraz harmonogramie spłat stanowiącym integralną jej część.

Z opinii biegłego wynika, że w okresie od 25 lipca 2008 r. do dnia 25 sierpnia 2020 r. powodowie nadpłacili kwotę 108.682,69 zł, zaś w okresie od 25 listopada 2010 r. do dnia 25.08.2020 r. kwotę 93.994,33 zł.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia, zgłoszonego przez pozwanego, Sąd uznał go za częściowo zasadny. Zgodnie z utrwaloną już linią orzecniczą, w przypadku dochodzenia nadpłaconych rat kapitałowo–odsetkowych lub zwrot świadczenia z tytułu nieważności umowy, w oparciu o konstrukcję świadczenia nienależnego okres przedawnienia wynosił 10 lat zgodnie z art. 118 k.c. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, termin przedawnienia wynosi 6 lat. Zgodnie z art. 5 ust. 2 cytowanej ustawy, jeżeli termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie ustawy. Niewątpliwie zatem, według dotychczasowych przepisów, okres przedawnienia 10 lat nie upłynął co do całości roszczenia. Pozew został wniesiony w dniu 25 listopada 2020 r., a żądanie zapłaty dotyczyło okresu od dnia 25 lipca 2008 r. W związku z czym roszczenie o zapłatę dotyczące okresu od 25 lipca 2008 r. do 24 listopada 2010 r. uległo przedawnieniu. Podnieść należy, że zgłoszone żądania o ustalenie nie ulegają zaś przedawnieniu.

W tym stanie rzeczy na podstawie powołanych przepisów Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 93.994,33 zł.

Po stronie powodów nie zachodzi przypadek solidarności przewidziany w art. 367 k.c. Zgodnie z art. 369 k.c. zobowiązanie jest solidarne, jeżeli wynika z ustawy lub czynności prawnej. Z przepisów o nienależnym świadczeniu nie wynika solidarność wierzycieli.

Sąd na podstawie art. 481 k.c. orzekł o obowiązku zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie, a mianowicie:

- od kwoty 81.147,20 zł od dnia 04 lutego 2021 r., tj. po upływie 30 dni od dnia doręczenia pozwanemu pozwu; odpis pozwu doręczono pozwanemu 04.01.2021 r., a zatem pozwany dysponował czasem, aby spełnić świadczenie

- od kwoty 12.847,13 zł od dnia 14 października 2021 r. do dnia zapłaty, tj. po upływie 7 dni od dnia doręczenia pisma powodów z dnia 07 września 2021 r.; pismo zostało doręczone pozwanemu w dniu 06 października 2021 r. Termin 7 dni był wystarczający, aby wykonać zobowiązanie. Należy mieć bowiem na względzie, że zmiana powództwa nastąpiła po doręczeniu stronom opinii, a pozwany nie kwestionował wyliczeń pod względem arytmetycznym.

Z tych przyczyn na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w pkt V i VI pozwu. Sąd nie uwzględnił zarzutu zatrzymania podniesionego przez stronę pozwaną, albowiem przyjął, że umowa jest ważna.

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd oparł na treści przepisu art. 100 k.p.c. W oparciu o powyższy przepis, mając na uwadze, że żądanie powodów zostało częściowo uwzględnione, koszty zostały wzajemnie zniesione między stronami. Na koszty procesu poniesione przez powodów składały się: opłata za udzielone pełnomocnictwo w wysokości 17 zł, opłata sądowa od pozwu w wysokości 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 10.800 zł, wydatki wynagrodzenie biegłego w kwocie 2.469,50 zł. Na koszty procesu poniesione przez stronę pozwaną składały się z kolei: opłata za udzielone pełnomocnictwo w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 10.800 zł.

Wzajemne zniesienie kosztów procesu jest możliwe wtedy, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu wygrywającym i przegrywającym, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

sędzia Ewa Oknińska